

Gul mjukporing *Anomoporia albolutescens* funnen i Dalarna

Janolof Hermansson, Ställdalen

Gul mjukporing *Anomoporia albolutescens* (Romell) Pouzar är kanske en av de sällsyntaste tickorna på norra halvklotet och därför är det angeläget att skriva några rader om det första dalafyndet. Gul mjukporing är klassad som akut hotad (CR).

Upptäckten i Dalarna skedde 9 oktober 2009. Lokalen är belägen i Gagnefs kommun och socken vid Tansån i nordsluttningen norr om Tannarberget. Växtplatsen ligger inom ett biotopskyddsområde. Syftet med mitt besök var att se om det finns några rödlistade lavar i området och även passa på och se om det skulle finnas någon taggsvamp.

Områdesbeskrivning

Biotopskyddsområdet är 4 ha stort och ligger från Tansåns nordsida och uppför nordsluttningen. Närmast vattnet är det en glest trädbevuxen myrmark och sedan är skogen ganska enhetlig granskog av en ålder av drygt hundra år. Kanske något träd är äldre än så. Överst i nordsluttningen ändrar skogen karaktär där en tidigare fastighetsgräns skär genom skogen. Där är det mer tall och enstaka lövträd.

I området rinner en liten bäck nerför sluttningen och ut i myren vid Tansån. Efter bäcken är det ställvis örtrikt i den för övrigt vitmoss- och mossrika skogen. Vid bäcken ligger också ansamlingar av granlågor. Annars är det sparsamt med lågor i granskogen. Ytterligare lågor finns i myrkanten och de är högst 20-25 grova, men ändå fanns rynkskinn *Phlebia centrifuga* och ullticka *Phellinus ferrugineofuscus*. Det var efter bäcken som jag fann gul mjukporing. Det fanns en avvikande låga, som var ovanligt gammal och grövre än de övriga utan att var mer än 30 cm i diameter. Lågan var murken, men ändå med hård kärna. Lågan hängde över andra lågor, vilket gjorde det möjligt att se undersidan. Där satt ett tiotal mindre fruktkroppar som var ovanligt gula och nästan på en gång förstod jag vad det för art jag hade med att göra.

Fruktkropparna växte på lös lucker ved som nästan hängde ner från den hårda mittdelen. Detta är ganska typisk även för en annan i släktet, isabellaporning *A. bombycina*.

Artbeskrivning

Fruktkropparen är ettårig, oftast inte större än 6-9 kvadratcentimeter, men flera kan mer eller mindre växa intill varandra. Som ung är den ljus gul, men som mogen blir den gul som en färsk citronticka. Från kanterna utgår det mycelsträngar. Efter torkning är den mer orange. Fruktkroppen är tunn och mjuk och porerna är utdragna mot kanterna.

Mikroskopiskt är de små sporererna en karaktär, samt att de färgas starkt gråblå av Meltzer. Med andra ord är det en ganska lätt igenkännbar art.

Utbredning

Jag har sett gul mjukporing två gånger tidigare, men inte i Sverige utan i Komi i Ryssland. Där hittades den på ganska klena lågor. Ett fynd var i sumpgranskog och ett andra i fjällnära granskog. ArtDatabankens artfaktablad nämner inte Ryssland. Enligt artfaktabladet kan dalafyndet vara det fjärde i Sverige. Senast påträffades arten 2005, första gången var 1910 i Norrbotten. Man bedömer att det bör finnas omkring 10 lokaler i landet. Gul mjukporing är känd från 7 lokaler i Norge och ett par i Finland. I Klippiga Bergen i Nordamerika finns flera fynd.

Framtiden

Att den gula mjukporingen påträffades inom ett biotopskyddsområde är glädjande. Antalet och arealen biotopskyddsområden och naturreservat är mycket litet i denna del av Gagnef och skogen är inte av den kaliber att ett naturreservat skulle vara aktuellt, om man inte hade letat efter arter och funnit gul mjukporing. Fyndet visar på att alla typer av skydd och undantag av gammelskog från skogsbruk kan bevara hotade arter.

Allvarligast är att arealen skyddad skog är så låg att det måste vara en ren tillfällighet och makalös tur att ha skyddat en lokal med gul mjukporing utan att veta om det. Om 20 procent av all skogsmark undantogs från skogsbruk, så kanske ytterligare en lokal skulle kunna bli skyddad, dessutom en hel del andra lika sällsynta arter som sannolikt lär försvinna från landskapet med dagens låga nivåer på skyddet.

Litteratur

HALLINGBÄCK, T. & ARONSSON, G. (red.). 1998: Ekologisk katalog över storsvampar och myxomyceter. Artdatabanken, SLU.
ARTDATABANKEN. 2005. artdata.slu.se/rodlistan/Faktablad/ano_albo.PDF.